

како у погледу воље, тако и у погледу суђења, придржавамо општих становишта као владајућих, одредбених разлога. Хегел излаже ту исту тезу не само у *Предавањима из естетике*, него такође и у *Филозофији повести*, у којој се она разматра из перспективе повести, показујући се и на тај начин као неминовна. За разлику од Грка, који кроз уметност *замисљају своје богове* и долазе до неке свести о истини, „мисао се већ врло рано окренула против уметности као форме која божанско представља на чулан начин; на пример, код Јевреја и код мухамеданаца, па чак и код Грка код којих се већ Платон доста снажно противио боговима Хомера и Хезиода“, јер код сваког народа, услед напредовања у образованости, долази до доба у којем уметност почиње да указује на нешто изван властитих граница. Садашњост, коју Хегел описује сходно властитом добу, али која важи и након 19. века, према свом општем стању и одређењу, није повољна за уметност, јер је целокупна духовна образованост таква да уметник сам стоји унутар таквог света који рефлектује и у оквиру његових прилика, „те не би био у стању да вољом и одлучношћу апстрахује од њих или да нарочитим васпитањем или удаљењем од животних прилика вештачки смисли и оствари неку усамљеност која му надокнађује оно што је изгубљено.“. Анемари Гетман-Зиферт закључује да је Хегел историјску функцију модерног доба дефинисао као функцију *формалног образовања*.

У оквиру разматрања уметничког, чулног појављивања, Хегел учача „клицу“ њеног будућег превладавања и то увидевши да се у уметност све више уноси *представљање*, нарочито у поезији, која „на крају“ романтичке форме уметности већ готово у потпуности губи чулну спољашњост, нужен услов да би се приказивање одредило као уметничко. Будући да су производи уметности творевине духа, они имају своја почетна стања – стања припреме или ницања, стања напредовања – савреног баланса или цветања, и стања окончања – опадања или изумирања. Хегел, Шелинг, и касније Хајдегер, стоје на сличној позицији када тврде да је уметност одумрла, тј. да је одумро гносеолошки хоризонт у њој, али Шелинг и Хајдегер сматрају да је уметност прошлости *нижа* од савремене уметности, прецизније: од уметности која ће тек бити створена као права поезија, која ће надићи филозофију, док је Хегел на дијаметрално супротном становишту.

Објективност уметности и субјективност религије могу се синтетисати само у апсолутности филозофије, која представља сферу најчистије форме знања. Спољашња чулност уметности превладава се формом појма, а субјективност религије – субјективношћу мишљења, због чега се на истој основи на којој се говори о крају